

Könyvek másodkézből

Az új kiadványok, kötetek ára meglehetősen borsos, de hiba lenne azt hinni, hogy az emberek lemondtak az olvasásról. A használt könyv sajátos szelete a könyvpiacnak: az utcai árusoknál kapható néhány száz forintos használt könyvek után egyre nagyobb a kereslet, míg a klasszikus antikváriumok inkább a különleges kiadványok értékesítésére támaszkodnak.

Fiatal, fejhallgató lány nézelődik elmélyülten egy könyvekkel megrakott szekér portékái között a belvárosban, a háttérben a Nyugati pályaudvar. A felújított, régi kocsin és környékén tömérdek, témakörök szerint kipakolt használt könyv található. A nyári kánikula ellenére van érdeklődő bőven: szalmakalapos idős hölgy böngészget a verses kötetek között, a szekér másik oldalán középkorú férfi nézeget elmélyülten egy atlaszt. Néhány száz forinttól már sci-fi, életrajzi, tudományos és szórakoztató könyvek közül lehet válogatni. A kínálat sokrétű: Old

Shatterhand kalandjaitól Sándor György írásain át Szabó Magda műveiig számtalan szerzőt és történetet választhatnak az érdeklődők.

Olvasmány három százasért

– Bárhol a városban, ha új szekeret állítunk ki, az emberek nagy örömmel fogadják – mondja Veress Kata, az átalakított szekereket üzemeltető Könyvszolgálat Kulturális Egyesület elnöke, majd hozzáteszi, hogy legtöbbször csodálkoznak a

vevők, hogy egy buszjegy árért hozzájuthatnak rég keresett könyvekhez, vagy olyanokhoz, amiket hosszú évek óta nem adtak ki újra. Boldogok, amikor megtudják, hogy nem csak átmenetileg, mint a vásárokon, hanem folyamatosan ott maradunk az adott helyen.

Négy évvel ezelőtt Latorcai-Ujházi Aranka festőművész és Veress Márton magyar-történelem szakos tanár indította el a jótékonyági olvasási programot. Mindketten azzal szembesültek, hogy a szegényebbek nem jutnak hozzá a könyvesboltok drága kötetéhez.

Fotó: Földházi Árpád

– Az Y-generációnál az irodalmi nyelv gyakorlása és a klasszikus olvasási kultúra háttérbe szorult. Ebből fogant az olvasási mozgalom ötlete, az, hogy könyvekhez kell juttatni az olvasni vágyó közönséget, minél elérhetőbb áron a határon túlra is el kell vinni a magyar szót. Egy kezdeti szerencsétlen társulás és az abban kialakult nézetkülönbségek miatt tavaly szeptembertől, mindent hátrahagyva indítottuk útjára a saját egyesületünket, a Könyvszolgálat Kulturális Egyesületet. Mivel a szolgálat szót komolyan gondoljuk, egyesek által feleslegesnek ítélt, de mások számára kincset érő könyveket szerzünk be, így könyveket is megmentünk az enyészettől. Ezért vettük fel a Könyvmentők nevet – meséli Veress Kata.

Az elmúlt időszakban végzett munkájuknak köszönhetően a Könyvmentők mára kilenc könyves szekeret állítottak ki országszerte: Veszprémben, Szekszárdon, Székesfehérváron, Győrben, Budapesten

a Józsefvárosban, a Hegyvidéken, Rákoskeresztúron, Kőbányán és a Nyugati téren. Nyáron a Balaton-felvidéken járja a fesztiválokat a „Betyár” névre keresztelt szekerek. Helyszínenként minimum kétezer darab kötetrel és naponta frissülő készlettel várják az érdeklődőket.

– Augusztusban nyílik az első határon túli könyves pontunk a Partiumban, Szatmárnémetiben – mondja büszkén Kata, majd hozzáteszi: szeptemberben megérkeznek Szolnokra is, és további fővárosi helyszíneken is látni lehet majd könyves szekeret az év végéig.

A Könyvmentők terve kezdettől fogva az volt, hogy e rohanó világban élők minél könnyebben jussanak könyvekhez, szinte beleütközzenek az utcán. Indiai utcaárus triciklitől az amerikai buszmegállóknban található könyvespolcokon át a németországi könyves konténerkig több ötletet is megvizsgáltak, míg megszületett a saját elképzelés, hogy szekereket alakítsanak át árusító pontokká.

SZÉKELY DÁNIEL

újságíró

– Az utolsó csavarig a mi csapatunk találta ki, hogyan nézzen ki a könyves szekér. Erdélyből hozott társzekerek átalakításából születtek az egyedi arculatú kocsik. Ma már nem csak hozatunk, hanem Erdélyben készítettünk is szekereket – magyarázza Kata. Az egyedi könyves pavilonok formája, külleme mindenkit lenyűgöz, a külföldiek úgy fotózzák őket, mint helyi, magyar sajátosságot.

Az egyesület elfogad könyvadományokat, és folyamatosan vásárol is a meglévő készletekhez. A Könyvmentők nem üzleti alapon működnek: megőrizték az alap gondolatot, hogy minél több helyre jutassák el a magyar nyelvű irodalmat a Kárpát-medencében.

Központban a régiségek

Eltérő a tapasztalata a használt könyvek forgalmával kapcsolatban a budapesti Központi Antikváriumnak, amely Magyarország legnagyobb és legrégebbi antikváriuma. Az antikvitások kereskedelmét a

Képalá

Képalá

Képalá

Képalá

használt könyvek árusítása inkább csak kiegészítő, tudjuk meg Bálinger Bélától. Az 1891-ben alapított antikvárium vezetője szerint a használt könyvek piacának két fő része van, az egyik az elmúlt pár évtized termése, illetve a muzeális értékek, sok esetben kulturális kincsek szegmense.

– Mi inkább ez utóbbival foglalkozunk – teszi hozzá Bálinger Béla. – Egy belvárosi, több száz négyzetméteres üzlet kiadásai teljesen mások, mint egy utcai paviloné vagy az aluljárókban kirakott asztalé. Nálunk a használt könyvárusítás önmagában nem lehet nyereséges. Ráadásul a tapasztalatok

Képalá

szerint sokan nem tudnak arról, hogy az ötezer forintos bestsellereket egy antikváriumban a megjelenést követően, aránylag rövid időn belül akár az új ár negyedéért is megvehetik.

A régiségek adás-vételében viszont csaknem megkerülhetetlenek, hatalmas a tapasztalatuk: volt már a kezükben eredeti Vizsolyi Biblia, amely az első magyar nyelvű biblia volt, volt Thuróczi-krónikájuk is a 15. századból. Számtalan estben fordult elő már az is, hogy az általuk felfedezett régiséget, kéziratot megvette az állam valamelyik múzeum számára.

– Egy alkalommal valaki bejött hozzánk azzal, hogy a tulajdonában van egy aradi búcsúlevelél – mesél Bálinger Béla egy különös történetet a praxisából. Már sokan érkeztek hozzánk ilyen szenzációval, azt gondoltam, valamiféle faximile-kiadás lehet, de azért illendőségből megnéztem. Kiderült, Nagy Sándor József valódi búcsúlevele volt, amit nagybátyjának írt Kalocsára, október hatodikai keltezéssel, vagyis a kivégzése hajnalán. A levél birtokosának az édesapja a mai magyar-román határ környékén volt

tanító, valamikor a II. világháború után a helyi párttitkár vezetésével sorra égették a település egyik kúriájában az iratokat. Mivel az elmenekülő rendszeridegen tulajdonost nem tudták elkapni, felháborodásukban amit értek, azt pusztították, a tanító azonban néhány iratot csodával határos módon meg tudott menteni. Ezt a levelet az árverésünkön végül a Magyar Állam vette meg, később a Nemzeti Múzeumban ki is állították

Zsebre vágott irodalom

A nosztalgikus, múlt századi szekerek mellett modern automatákból is lehet olcsón könyvhöz jutni Budapest több pontján. Ebben az esetben viszont okostelefon méretű, új könyvekről van szó. A Vecsei H. Miklós és ifj. Vidnyánszky Attila színművészek nevével fémjelzett Sztalker csoport úgy gondolja, az okostelefon bújása helyett olykor könyvet olvasni is érdemes, akár villamoson, akár parkban vagy otthon. Az olvasás népszerűsítéséért indult program a POKET nevet kapta, könyvautomatát Bu-

dapest hét forgalmas pontján állítottak fel: a Széll Kálmán téren, a Móricz Zsigmond körtéren és a Déli pályaudvaron, Pesten pedig a Keleti Pályaudvarnál, a Stadionoknál, a Vigszínház mellett és a Madách téren találunk zsebkönyv-automatát, amelyekből 990 forintért juthatunk olvasni-valóhoz. Az így megvásárolható kötetek zsebkönyvsorozat részei lesznek: elsőként az Utas és holdvilág, A Pál utcai fiúk, az Egy elmebeteg nő naplója, az Ady Endre éjszakai című műveket, valamint válogatás Esterházy Péter írásából És mesélni kezdtem címmel. A cél ebben az esetben is hasonló: megfizethető áron, minél több fiatal megszólítva terjeszteni és közkinccs tenni klasszikus műveket.

„Túlzás nélkül mondhatom, hogy a mi vidékünkön a századvégi polgárság számára a könyv igazán szükséglet volt, napi kenyér” – írja Márai Sándor az Egy polgár vallomásai című regényében. Lassacskán száz éve jelent meg a kötet, és az azóta eltelt évtizedek hihetetlen technikai fejlődése ellenére, ha kicsit bátortalanul is, de kijelenthetjük: a könyvek nem tűntek el. ■